

TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN ALAN BİLGİSİ YETERLİKLERİ

İlknur GÖK¹

Özet

Türkçe öğretmenlerinin alan bilgisi yeterlik düzeylerinin konu edildiği bu çalışmada, Türk eğitim sisteminde öğretmenlerin nasıl yetiştirildiği ve ne gibi yeterlik düzeylerine sahip olması gerektiği anlatılmaktadır. Bilindiği üzere öğretmenlik, çok kutsal bir meslektir. Bu mesleği yapan kişiler, geleceğe yön verecek olan çocuklarımızın en iyi şekilde yetişmesine imkan sağlamalıdır. Geleceğin kusursuz bir şekilde oluşabilmesi için, öğretmenlerin iyi bir şekilde yetişmesi gerekmektedir. Eğitim sürecinde öğretmen yetiştirme çalışmaları bazı aşamalardan geçerek günümüze kadar gelmiştir. Bu aşamalardan bazıları, niteliksiz öğretmenlerin yetiştirilmesine sebep olmuştur. Öğretmen yetiştirme sürecinde, sadece öğretmenlerin yetişme şekillerine bakmak doğru olmaz. Öğretmenler, kendilerini okullarda öğrendikleriyle sınırlandırmamalıdır. Öğretmen olacak kişiler, sürekli olarak kendilerini geliştirmek ve en iyi şekilde yetişmek zorundadırlar. Özellikle de Türkçe öğretmenleri daima alanın en iyisi olmalıdır. Çünkü her şey dil ile başlar ve dil ile şekillenir. Bu konuda öğretmenler başta alan bilgisi olmak üzere, çeşitli yönlerde kendilerini geliştirmelidir.

Anahtar Kelimeler: Türk eğitim tarihi, Türkçe öğretmenleri, Alan bilgisi yeterlikleri

Giriş

Eğitim sözcüğü İngilizce karşılığı olan education, Latince “beslemek” anlamına gelen “educare” ve “dışarı çekmek”, “bir şeye doğru götürmek” anlamına gelen “educere” sözcüğünden türemiştir. Buradan hareketle en güzel anlamıyla eğitim; insanın içinde yaşadığı toplumda uygulama değeri olan yetenek, yöneliş, duygu, düşünce veya davranışları yine kendi yaşantısı yoluyla oluşturma, geliştirme süreci olarak tanımlanır (Duman, 2004: 17). Ertürk (1972) eğitimi; bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme, meydana getirme süreci olarak ifade eder (Demirel, 2002: 6). Diğer bir deyişle eğitim geçerli öğrenmelerin oluşturulmasıyla gerçekleştirilmektedir (Senemoğlu, 2002: 92).

¹ Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi
ilknur_gok@hotmail.com 0 535 660 78 95

Yani eğitimi; bireyin kendi potansiyelini ortaya çıkarma, bireyin değişimi, dönüşümü olarak tanımlayabiliriz.

Eğitim etkinliklerinin bazıları planlı olarak yapılır, bazıları ise her an her yerde plansız bir şekilde uygulanabilir. Planlı olan eğitime formal eğitim, plansız olan eğitime ise informal eğitim adı verilir. Okullarımızda eğitim planlı bir şekilde ve bir öğretmen eşliğinde yapılmaktadır. Kişilerde öğrenmeyi sağlamak amacıyla düzenlenen tüm faaliyetlere öğretme, bu faaliyetlerin önceden belirlenen hedefler doğrultusunda planlı ve kontrollü olarak, düzenlenmesi ve uygulanmasına ise öğretim denilir. Öğretme işini gerçekleştiren ve öğretme öğrenme sürecinin temel taşıını oluşturan ise öğretmendir (Eroğlu, 1999: 2).

Öğretmenler, eğitim ve öğretim sürecinin temel taşıdır. Çocuklar, öğretmenlerin eline bir hamur olarak gelmektedir. Bu hamuru, en iyi şekilde biçimlendirip pişirmek ise öğretmenlerin işidir. Öğretmenler, girdikleri derslerde kendi alanının en iyisi olmak durumundadır. Özellikle Türkçe öğretmenlerine bu konuda çok büyük görevler düşmektedir.

Dil, yaşayan ve kutsal bir varlıktır. Bizim dilimiz de anamızın ak sütü kadar temiz olan Türkçemizdir. Güzel dilimizin zenginliklerini, inceliklerini gelecek nesillere aktaranlar ise Türkçe öğretmenleridir. Dilimizin güzelliklerini aktaran öğretmenlerimizin, alan bilgisi ve genel kültür düzeyleri en üst seviyede olmalıdır. Gelecek nesil alanında uzman kişiler tarafından yetiştirilmedir.

Bir öğretmenin alanında uzman olabilmesi için mesleki bilgi, beceri ve tutuma sahip olması gerekir. Yeterlik diye tanımlanan ve bu özelliklere sahip öğretmenler tarafından yetiştirilecek olan nesil, geleceğe yön verir. Başta kendisini olmak üzere, ülkesine ve insanlığa katkıda bulunur.

Öğretmenler, geleceği şekillendirir. Güzel bir gelecek için iyi şekilde yetişmiş olan öğrencilere ve bu öğrencileri yetiştirecek öğretmenlere ihtiyaç vardır. Geleceğin güzel olması için, başta öğretmenlerimiz iyi bir şekilde yetiştirilmesi gerekmektedir. Ayakları yere basan, kendini geliştiren, alanında uzman öğretmenler geleceğe her zaman olumlu anlamda yön verir.

Öğretmen Yetiştirme Süreçleri

Öğretmenlik, geleceğe yatırımı olan bir meslektir. Oldukça önemli olan bu mesleği yapanların iyi bir temele sahip olması gerekmektedir. Yani öğretmenlerin en iyi şekilde yetiştirilmesi şarttır. Geçmişten günümüze doğru baktığımızda, öğretmenlik mesleğini yapan

kişilerin değişik şekillerde yetiştirildiğini ve bazı özelliklere sahip oldukları için öğretmen olduklarını görmekteyiz.

Bugünkü manada öğretmen yetiştiren ilk kurum olan Darümuallimîn-i Rüşdi'nin kurulduğu 1848 yılından bugüne kadar ülkemizde yüzlerce öğretmen yetiştirme ve istihdamı modeli uygulanmıştır. Bu modellerin bir kısmı öğretmenlerin kalitesini artırmak adına atılan başarılı adımlar olsa da çoğunluğu sürekli var olan ancak bazı zamanlarda oldukça artan öğretmen açığını derhâl kapatmak üzere kullanılan, mesleğin esaslarıyla uyuşmayan, çelişkili, ayaküstü ve kimi zaman ideolojik yöntemler olmuştur. Özellikle öğretmen yetiştirme yetkisinin üniversitelere devredildiği yıllara kadar ortaya konulan uygulamaların büyük çoğunluğunda nitelik geri planda kalmış, daha çok ülkenin ihtiyaç duyduğu öğretmen sayısını sağlama yolları aranmıştır. Hem genel manada eğitime hem de öğretmenlik mesleğinin statüsüne olumsuz etkileri olan günü kurtarmaya yönelik bu tür uygulamalar her ne kadar geçici sıfatıyla ortaya konulsa da süreklilik kazanarak varlığını devam ettirmiştir (Özoğlu, 2010: 5). Bunlardan biri de Osmanlı Devleti zamanındaki sıbyan mektepleridir.

Bu mektepler, Osmanlı Devleti'nin ilkokullarıdır. Bu okulların eğitim süresi üç yıl olup ezberci ve nakilci bir şekilde öğretim yapılmaktaydı. Bu okullarda öğretmen olanlar için belli bir okul ya da devlet politikası yoktu. Medreselerde biraz okumuş veya kendi kendine okuma yazma öğrenmiş, davranış olarak ağırbaşlı kişiler bu okullarda öğretmen olmaktadır. Öğretmenleri de genellikle okulun yanındaki caminin imamıydı. Alan bilgisinden yoksun kişiler çocukların başına öğretmen olarak getirilmekteydi. Cumhuriyet öncesinde medreseliler ve Mülkiye Mektebinden mezun olanlar başta olmak üzere Darülfünun (yüksek okul) mezunları, idadi mezunları, subaylar, memurlar, ve din görevlileri öğretmen olarak istihdam edilmiştir (Öztürk, 1996). Sıbyan okulları da buna bir örnektir.

Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte eğitim ve öğretim sisteminde bazı gelişmeler ve değişimler meydana gelmiştir. Ülkenin değişik yerlerinde öğretmen okulları açılmış ve çeşitli şekillerde öğretmen yetiştirme yoluna gidilmiştir. Cumhuriyet'in ilk on yılı öğretmen yetiştirme ve çözüm önerileri bakımından çok önemlidir. Fakat bunların bir kısmı eleştirilere maruz kalmıştır. Eğitim kursları, yedek subay öğretmenler ve belki de en ilginç olan mektupla öğretmen yetiştirme uygulamaları eleştiri alan bazı çalışmalardır.

Eğitim kursları, 1930'lu yıllarda, okulu olmayan köylerde "eğitim"i gerçekleştirmek amacıyla açılmış kurslardır (Erdem, 2008: 187). Köy Enstitülerine zemin oluşturan bu okullara gidenler, okuma yazma bilen kişilerdi. Bunlar askerliğini er, çavuş, onbaşı gibi rütbelerle yapmış olan gençlerdi. Kursun uzmanlarca hazırlanmış program kitabı ve yöntem

şekli yoktur. Bu kurslarda dersler teorik ve uygulamalı bir şekilde işleniyordu. Sekiz aylık bir kurs sonucunda öğretmenler göreve başlıyordu.

Eğitmen kurslarından sonra eleştiri alan bir diğer öğretmen yetiştirme sistemi de yedek subay öğretmenlerdi. Bu öğretmenler Ekim 1960 tarih [ve 97 sayılı kanun ile] lise ve dengi okul mezunları ile çeşitli sebeplerle üniversite ve yüksekokulları bitirememiş olanlara yedek subay öğretmen olma hakkı tanınmıştır. Hiçbir pedagojik bilgisi olmayan bu kişilerden isteyenler 26.7.1963 tarihli kanunla öğretmenlik mesleğine kabul edilmişlerdir (Özden, 2006: 448). Alan bilgisinden yoksun bu kişiler bir dönem okullarımızda öğretmenlik yapmaktaydı.

Öğretmenlerin yetiştirilme süreçleri içinde belki de en ilginç mektup ile öğretmen yetiştirilmesiydi. Gençlerin yüzeysel bir eğitimden geçirilerek öğretmen yapılması şaşırtıcıdır. Ucuz, çabuk ve bazen de politik amaçlarla öğretmen sağlamak düşüncesi ile hareket edilmesi öğretmenlik mesleğine zarar verdiği gibi, eğitim ve öğretim niteliğini de düşürmüştür. İhtiyaç ne kadar acil ve büyük olursa olsun, bu nitelsiz öğretmenlerin yetiştirilmesini haklı gösteremez (Akyüz, 1985: 404). Çünkü öğretmenlik değersiz ve önemsiz bir meslek değildir.

Öğretmen yetiştirme, ülkemizde uzun bir süreci kapsamaktadır. Değişik aşamalardan oluşan bu sürecin diğer aşamalarını; eğitim enstitüleri, iki yıllık eğitim enstitüleri, yüksek öğretmen okulları ve günümüzdeki eğitim fakülteleri oluşturmaktadır. Türk eğitim tarihine kuşbakışı bakıldığında gözlenen bir özellik, bazı dönemler hariç niteliğe genellikle önem verilmemesidir. Niteliği düşük eğitim, en çok öğretmen yetiştirme alanında görülür. Eğitimin temel unsuru öğretme olduğu halde, onun iyi yetişmesine ve mesleğin güçlenmesine gereken önemin gösterilmemesi çok zararlı sonuçlar vermiştir (Akyüz, 1985: 403).

Türk eğitim tarihimizi incelediğimizde öğretmen yetiştirme süreci günümüze kadar gelmiştir. Zamanında mektupla öğretmen yetiştirmeyi eleştirdiğimiz halde, tarih tekerrür etmiş ve günümüzde örgün eğitim fakültelerinin yanında açık öğretim fakülteleriyle de öğretmen yetiştirme yolu seçilmiştir. Açık öğretim fakültelerinde Türk Dili ve Edebiyatı, Okul Öncesi Öğretmenliği gibi bölümler açılarak öğretmen yetiştirme yoluna gidilmiştir. Örgün eğitimle yetiştirilen öğretmenlerin niteliği düşük bir seviyedeysen, bu yolla yetiştirilen öğretmenlerin niteliğinin nasıl olacağı da bir tartışma konusudur.

Türkçe Dersinin Amacı ve Önemi

Dil, insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşmadır (TDK, 2005). İnsanlar arasında iletişimi sağlayan önemli bir araçtır. Bu

araç, hayatın hemen bütün alanlarında türlü düşünceleri, duyguları, tutumları, inançları değer yargılarını anlama ve anlatmada; yaşanan olaylarla ilgili bilgileri, kültür birikimini aktarmada kullanılmaktadır (Özbay, 2008: 2).

Türkçe dersi, hayatla en fazla bütünleşen bir derstir. Hayatta her şeyin amacı olduğu gibi Türkçe dersinin de amaçları vardır. İlköğretim okullarında Türkçe öğretiminin amacı ise şu şekilde belirtilmiştir. Milli Eğitimin temel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak;

1. Öğretmenlere görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını tam ve doğru olarak okuma gücü kazandırmak.
2. Onlara görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını, incelediklerini ve düşündüklerini, tasarladıklarını söz ya da yazı ile doğru ve amaca uygun olarak anlatma ve beceri alışkanlığı kazandırmak.
3. Öğrencilere Türk dilini sevdirmek, kurallarını sezdirmek, onları Türkçe'yi gelişim süreci içinde bilinçli, özenle ve güvenle kullanmaya yöneltmek.
4. Onlara dinleme, okuma alışkanlık ve zevkini kazandırmak, estetik duygularının gelişmesine yardımcı olmak.
5. Türlü etkinliklerle öğrencilerin kelime dağarcığını zenginleştirmek.
6. Onların ulusal duygusunu ve ulusal coşkusunu güçlendirmede kendi payına düşeni yapmak.
7. Sözlü ve yazılı Türk dünya ve kültür ürünleri yoluyla Türk kültürünü tanıma ve kazanmalarında, Türk yurdunun ve ulusunun, doğayı, hayatı ve insanlığı sevmelerine yardımcı olmak.
8. Onlara bilimsel, eleştirci, doğru, yapıcı ve yaratıcı düşünme yollarını kazandırmada Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirmektir (Acar, 2005: 8, 9).

Hayatla bütünleşen bu dersin amaç ve önemi oldukça büyüktür. Çocuklar ailelerinden öğrendikleri dili okulla geliştireceklerdir. Bunun için Türkçe öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir. Bu görevlerini başarıyla tamamlamaları için başta alan bilgisi ve genel kültür olmak üzere kendilerini her alanda geliştirmeleri ve yeterli bir düzeye erişmeleri gerekmektedir.

Türkçe Dersi Alan Bilgisi Yeterlikleri

İnsanlar yaptıkları işleri önemsemeli, çalıştığı alanın en iyisi olmaya gayret göstermelidir. Özellikle öğretmenler bu durumu daha iyi benimsemelidir. Bunun için kendilerini geliştirmeleri ve yeterli bir donanıma sahip olmaları gerekmektedir. Türkçe öğretmenleri anlama ve anlatma becerilerine (dinleme, okuma, konuşma, yazma) dil bilgisi, özel alan yeterlikleri, genel kültür, eğitim ve öğretim ile ilgili yeterliklere sahip olmalıdır.

1. Dinleme

Dinlemenin insan hayatındaki yeri ve önemi oldukça büyüktür. İnsanlar doğmadan önce bu beceriyle tanış olurlar. Hayatının her alanında bu beceri ile karşı karşıya gelirler. Önemi büyük olan bu becerinin çocuklara aktarılması için öncelikle öğretmenlerin bu beceriyi bilmeleri gerekir. 2006 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programını hazırlamıştır. Bu programda öğrencilerin kazanması gereken beceriler, amaç ve kazanımlar başlığı altında sunulmuştur. Nitelikli öğretmenlerin üniversitede öğrendikleri bilgiler ile yetinmemeleri ve bu programı iyi bir şekilde özümsemeleri gerekmektedir. Ne yazık ki, dinlemenin her seviyedeki okullarımızda tamamen ihmal edilmiş bir beceri olduğunu biliyoruz. Bu ihmalin temel sebebi belki de dinlemenin doğuştan kazanılan ya da kazanılmış olması gereken bir beceri olduğu düşüncesidir (Özbay, 2001: 9). Öğretmenlerin aldıkları eğitimle dinleme becerisine bu bakış açısı ile bakmaları ve bu beceriyle ilgili çalışmalar yapmamaları alan bilgisinin bu ayağının zayıf olduğunun acı bir göstergesidir.

2. Okuma

Anlama becerileri içinde yer alan okuma becerisini öğrenciler okullarda öğrenmektedir. Öğrenmenin sorunsuz bir şekilde gerçekleşmesi için, öğretecek kişinin yani öğretmenin bu alanda kendini çok iyi bir şekilde geliştirmesi gerekir. Gerek alan içi gerek alan dışı kaynakları okuyarak bilgi sahibi olmaları ve okuduklarını öğrencileri ile paylaşıp, öğrencilerinin ufkunu geliştirmesi bakımından bu beceri bu önemlidir. Maalesef, öğretmenlerimizin bir kısmı okumaya gereken zamanı ayırmamakta ve gereken önemi de vermemektedirler.

Okuma becerisini bakımında öğretmenlerimiz okumanın önemi ile ilgili çalışmalar yapmadıkları bilinmektedir. Okumanın iki önemli basamağı olan seslendirme ve

anlamlandırmayı çoğu zaman bir zorunluluk olduğu için yaptıkları görülmektedir. Öğretmenler, öğrencilerine her zaman örnek olmalıdırlar. Öğrencilerin güzel ve etkili bir okuma yaşantısı geçirmeleri için öğretmenin okuma ile ilgili gerekli donanıma sahip olmaları ve öğrencilerine model olmaları gerekmektedir. Okumanın önemini iyi kavramaları ve öğrencileri okuma türleri ile tanıştırmaları önemli bir durumdur. Öğretmenler; öğrencilerine sadece hikâye, roman, masal, şiir gibi edebi türlerin yanı sıra makale gibi bilgi verici türleri de öğrenciler ile paylaşmaları öğrencileri için gereklidir.. Ne acıdır ki, öğretmenlerimiz bazı türlerin üzerinde çokça durdukları halde bazılarının özellikle de makale gibi bilgilendirici metinler üzerinde çok durmadıkları açık bir durumdur.

3. Konuşma

Öğretmenlerin vazgeçilmez iletişim yolu konuşmadır. Konuşma, sözün seslendirilmesi sırasında ortaya çıkan teknik bir boyuttur(Temizyürek vd., 2007: 247). Sınıf içinde etkili bir iletişimin kurulması için konuşma becerisine ihtiyaç vardır. İletişimin sağlıklı olabilmesi için öncelikle öğretmenlerin bu beceri ile donanımlı bir hale gelmesi gerekir.

Konuşma çok boyutlu bir durumdur. Öğretmenler, konuşma becerileriyle öğrencilere yol gösterirler. Konuşmanın sadece seslerle örülü bir düzen olmadığını, bazı kurallarının olduğunu bilmeleri ve öğrencilerini de bu doğrultuda yetiştirmelidir. Örneğin, sınıf içinde hazırlıklı ya da hazırlıksız konuşmalar yapılmadan önce topluluğa hitap edilmesi önemlidir. Pek çok öğretmen bu durumu göz ardı eder. Oysaki öğretmenlerin bu konuda öğrencilerine yol göstermesi gerekir. Ne yazık ki, konuşmaya hitap ile başlamayı öğrencilerde çok az rastlıyoruz. Bunun sebebi öğretmenin bu alanda kendini iyi bir şekilde geliştirmemesi ve öğrencilere bu konu hakkında gereken bilgiyi vermemesidir. Konuşma becerisi yabana atılacak bir beceri değildir. İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programında konuşma kurallarını uygulama amacı altında öğrencilerin “Konuşmaya uygun ifadelerle başlar.” (MEB, 2006: 19). kazanımı olduğu halde öğretmenler bunu uygulamamaktadır. Bu da konuşma becerisini öğrencilere kazandırma açısından yetersiz olduklarını göstermektedir.

4. Yazma

İletişimin insan hayatındaki yeri ve önemi oldukça büyüktür. Anlatma becerilerinden olan yazma, insanın günlük hayatında kullandığı bir beceridir. Türkçe Öğretim Programı’nda

yazma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin duygu, düşünce, hayal, tasarı ve izlenimlerini dilin imkânlarından yararlanarak ve yazılı anlatım kurallarına uygun şekilde anlatmaları, yazmayı kendini ifade etmede bir alışkanlığa dönüştürmeleri ve yazma yeteneği olanların bu becerilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır (MEB, 2006: 7). Bu amaca yönelik uygulama öğretmenlere düşmektedir.

Yazma beceresi belki de kuralların en fazla dikkat çektiği bir beceridir. Bu beceri noktalama işaretleri, yazım kurallarını kapsamaktadır. Öğrencilerin yazılı anlatımlarının geliştirilmesi için bu becerinin kurallarının öğrencilere iyi bir şekilde aktarılması gerekmektedir. Bunun da ilk yolu bu kuralları iyi bilmekten geçer. Türkçe öğretmenlerinin “Yazdığı yazılarda noktalama işaretleri ve yazım kurallarını uygulayabilme” en az önem verdikleri yeterlidir (Acar, 2005: 125).

5. Dil Bilgisi

Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta; kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir(Ergin, 2002: 3). Dil de gelişmiş güzellik yoktur. Bir bütünlük ve uyum içinde olan dil, belli kurallardan ve kalıplardan oluşmaktadır. Dil bilgisi bir dilin ses, biçim ve cümle yapısını inceleyip kurallarını tespit eden bilim, gramer olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2005: 529). Türkçemizin de kuralları vardır. Bu kuralları öğrencilere aktaracak kişilerde Türkçe öğretmenleridir.

Türkçe öğretmenleri, dil bilgisinin önemini kavramalıdır. Dili kurallarına uygun bir şekilde kullanmalı ve öğrencilere yol göstermelidir. Dil bilgisi öğretiminde Türkçe öğretmenleri “Öğrencilerde Türkçeyi doğru kullanma duyarlılığı ve bilinci geliştirebilme” yeterliğine önem vermektedirler (Acar, 2005: 133). Bu yeterliği etkili bir şekilde kullanabilmeleri için öncelikle öğretmenlerin güzel dilimizin kurallarını en doğru şekilde bilmeleri gerekmektedir.

6. Özel Alan Yeterlikleri

Özel alan; öğretmen, öğreteceği alanın temel kavramlarını, araştırma ve inceleme araçlarını ve yapılarını anlar ve alanın bu özelliklerini öğrenciye anlamlı gelecek biçimde öğrenme deneyimleri yaratır (Acar, 2005: 4). Öğretmenin kendi alanıyla ilgili konulara

araştırmacı ve eleştirel gözle bakması gerekmektedir. Olayların duygu ve düşünce dünyalarına inip değişik pencerelerden alanını irdelemesi, meslek hayatında niteliğini arttıran bir özelliktir. İdealist öğretmenlerde bu durum görülürken, öğretmenliği ticari bir meslek olarak görenler alanın herhangi bir durumuyla ilgilenmez ve olanı olduğu gibi kabul eder.

7. Genel Kültür Yeterlikleri

Öğretmenlerin olay ve durumlara farklı gözlerle bakması için genel kültür düzeyleri iyi olmalıdır. Diğer alanlar ile bağlantı kurmaları önemlidir. Çünkü Türkçe dersi hayatla en fazla bütünleşen bir derstir. Genel kültür alanı, öğretmenin eğitim sürecindeki genel kazanımlarının bir bileşkesi olup, öğretmenin mesleğini uygularken bir sorunla karşılaştığında alan bilgisi ve eğitime- öğretme becerisine ek olarak bu sorunun çözümüne/ irdelemesine katkıda bulunan diğer disiplinler arası bilgi ve becerileri kapsamaktadır. Bu bilgi ve becerilerin, alan bilgileri ile ilişkilendirilmesi ve öğretim sürecinde kullanılmaması önem kazanmaktadır (Acar, 2005: 3). Öğretmenlerimizin bir kısmı genel kültür bakımından olması gereken düzeyde değiller. Hatta çoğu alanını en iyi şekilde temsil etmemektedir.

8. Eğitim ve Öğretim Yeterlikleri

Eğitim ve öğretim yeterlikleri içinde kapsamın önemli bir kısmını bilgi, beceri ve tutumları başkalarına öğretme yeterlikleri oluşturmaktadır. Ancak, öğretmenden sınıf içindeki eğitim ve öğretim etkinliklerinin dışında farklı nitelikler de beklenmektedir. Bunlar; sınıf ve okul içinde rehberlik yapma, özel eğitime gereksinme duyan öğrencilere hizmet etme, okulu geliştirme gibi niteliklerdir. Nitelikler, eğitimin niteliğinin yükseltilmesine katkıda bulunurken, öğretmen ve öğrencilere rehberlik eden eğitim uzmanları ile etkili bir iş birliğinin temelini oluşturacaktır (Acar, 2005: 5).

Sonuç

Türk eğitim sisteminde geçmişten bu yana bir dizi gelişme ve değişme yaşamıştır. Kutsal olan öğretmenlik mesleğine hazırlanacak gençler, bazı dönemlerde yanlış sistemlerle yetiştirilip öğretmen olmuşlardır. Öğretmenlerin alan bilgisi yetersizliklerini sadece yanlış sistemlerle yetiştirilmelerine bağlama doğru bir çıkarım olmaz. Öğretmen, daima yeniliğe

açık olmalı ve çağının gereklerine uygun bir yol izlemelidir. Öğretmenlik mesleğinin niteliğinin yükseltilmesi, öncelikle öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliklerin bilinmesi, daha sonra, bu yeterliklerin, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarıyla, öğretmen adaylarına ve öğretmenlere kazandırılmasıyla mümkündür (MEB).

Öğretmenler kendi eksikliklerini fark etmeli ve bir hazine avcısı gibi alanın zenginliklerini keşfetmelidir. Bunun yolu da alanını takip etmeleri ve en ufak bir gelişmeyi hemen değerlendirmeleriyle mümkündür. Öğretmenlik bir gönül mesleğidir. Öğretmenler alçak gönüllü olmalı ve kendi yetersizliklerinin farkına varıp eksik noktalarını giderme yoluna gitmelidir. Bu şekilde öğrencide istendik davranışların oluşması, beklenen bilgi seviyesine ulaşılması ve eğitim-öğretimin etkin bir şekilde ilerleyebilmesi planlı ve verimli olacaktır (Günay vd. :313).

Çocuklar, dili ailede öğrenir ve okullarda geliştirir. Dillerine aşık, dil bilinçli gençlerin yetiştirilmesinde Türkçe öğretmenlerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Türkçe öğretmenleri hem alanı iyi bir şekilde bilmeli hem de öğrendiklerini en iyi şekilde öğrencilerine aktarmalıdır. Yetersiz kaldıkları kısımları alanının bilgi denizinden gidermeli ve bilgilerinin üzerine bilgiler ekleyerek öğrencilerini bilgi dağlarının doruklarına çıkarmalıdır.

KAYNAKÇA

Acar ,Filiz. (2005). **Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Programından Mezun Olan Öğretmenlerin Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik ve Fen Bilgisi Alan ve Alan Öğretimi Yeterliklerinin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi**. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı: Ankara.

Akyüz, Yahya. (1985). **Türk Eğitim Tarihi**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:149.

Duman, A. (2007).**Yetişkinler Eğitimi**. Ankara: Ütopya Yayınevi.

Demirel, Özcan. (2002). **Plandan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı**. Ankara: 3. Baskı, Pegem A Yayıncılık.

Erdem, Çiğdem. (2008). Cumhuriyet Yönetiminin 1930'lu Yıllarda Köyde ve Köylülükte “Dönüşüm”ü Gerçekleştirme İsteğinin Bir Aracı Olarak “Köy Eğitim Kursları”. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 10/3 187-200.

Ergin, Muharrem. (2002). **Türk Dil Bilgisi**. Bayrak Yayıncılık:İstanbul.

Eroğlu, Gülçin. (1999). **Gazi Üniversitesine Bağlı Eğitim Fakültelerinden Mezun Öğretmenlerin Öğretmenlik Davranışları İle İlgili Yeterliklerine İlişkin Görüşleri**. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programı ve Öğretimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi: Ankara

Günay, N. (vd.). **Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri İle İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Öğretim Programı İlişkisi** .

MEB, Öğretmen Yeterlikleri.

MEB (2006), **İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8.Sınıflar) Öğretim Programı**: Ankara.

Özbay, Murat (2008). **Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I**. Ankara: Öncü Kitap.

Özbay. Murat (2001). Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisini Geliştirme Yolları.*Türk Dili Dergisi*.

Özden, Yüksel. (2006). YÖK Sonrası Eğitim Fakültelerinde Sayısal Gelişmeler. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi Yıl:2006, Sayı:13*.

Özoğlu, Murat. (2010). Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Sisteminin Sorunları. *Seta Analiz Dergisi*.

Öztürk, C. (1996). **Atatürk Devri Öğretmen Yetiştirme Politikası.** , Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Senemoğlu, Nuray (2002). **Gelişim Öğrenme Ve Öğretim Kuramından Uygulamaya.** Ankara: Gazi Kitapevi.

TDK (2005) Türkçe Sözlük.

Temizyürek, Fahri (vd.). (2007) **Konuşma Eğitimi.** Ankara: Öncü Yayınevi.